

Zsigmondy Vilmos bányamérnökről készült szobrok

(1821-1888)

Zsigmondy Vilmos bányamérnök 1888. december 21-én hunyt el Budapesten. Halálának 130. évfordulóján a róla készült szobrok bemutatásával tisztelgünk munkássága előtt.

Szécsi Antal által készített szobor.

A Földtani Intézet és a fővárosi tanács elhatározta, hogy Zsigmondy Vilmosnak szobrot állítanak. A fővárosi tanács 1895. szeptember 25-i közgyűlés határozata szerint a szobrot Szécsi Antal szobrászművész készítheti el, amiért 6000 Ft tiszteletdíjat kap. Az életnagyságnál jóval nagyobb alkotást haraszi mészkő talapzatra állították és 1881. július 30-án megnyitott városligeti „Artézi-fürdő” bejárata melletti sarokban helyezték el.

A talapzaton a következő szöveg volt olvasható: „Zsigmondy Vilmos mérnök 1821-1886”. Az elhalálozás dátumát eltévesztették, de később kijavították. 1909-1913 között készült el Czigler

Győző és Dvorzsák Ede tervei alapján a Széchenyi gyógyfürdő. Elődjét, az Artézi-fürdőt megszüntették, de Zsigmondy Vilmos szobrát nem vitték át, így az feledésbe merült. Egészen 1929-ig, amikor az International Society of Medical Hidrology (Nemzetközi Orvosi Hidrológiai Társaság), az orvosi balneológiai tudományok legmagasabb fóruma Budapesten kívánta megtartani világkongresszusát. Dr. R. Fortescu Fox állította össze Londonban a programot, melyben szerepelt Zsigmondy Vilmos szobrának megkoszorúzása is. Ebből is látható, hogy milyen nagy becsben tartották Zsigmondy Vilmost a külföldi szakemberek. Nagy volt a riadalom, hogy hol lehet az a szobor. Az elbeszélések szerint a Széchenyi Gyógyfürdő főorvos igazgatója a fürdő kertészével beszélgetett erről az eseményről, és ő mondta neki, hogy a régi fürdő épületében a bejárat mellett volt egy szobor, de azt nem tudja, hogy kit ábrázolt. Nagy volt az öröm, amikor a gazzal benőtt szobrot kibontották, s az Zsigmondy Vilmos elveszettnek hitt szobra volt. A Közművelődésügyi Bizottság javaslatára a szobrot áthelyezték a Széchenyi fürdő bejáratával szembe.

1929. október 16-án, a kongresszus keretében elsőként Miss Hilde Fox helyezte el a koszorút.
Később területrendezés miatt a szobrot áthelyezték 1967-ben a Városligetbe.

A talapzatára az alábbi szöveg került:

„Zsigmond Vilmos bányamérnök
1821-1888

Megteremtette a hazai mélyfúróipart,
Ő készítette a városligeti artézi kutat
Mely a közeli fürdő vizét szolgáltatja.
A Margitszigeti- és számos vidéki termálvíz
Felszínre hozása is az ő alkotása.”

Markup Béla által készített szobor

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) 1911. június 25–26-án Budapesten tartott közgyűlésén, Andreics János javaslatot terjesztett be, hogy az elhunyt nagyjaink, Péch Antal, volt bányaigazgató, Kerpely Antal és id. Litschauer Lajos volt akadémiai tanárok emlékét méltóképpen, szobrokkal lehetne megörökíteni. Probstner Alfréd, Zsigmondy Vilmos érdemeit méltatván kérte, hogy az ő emlékére is gondoljon az igazgatótanács, illetve az egyesület. Az összegzésben Gróf Teleki Géza elnök kimondta, hogy az igazgatótanács Péch Antal, Kerpely Antal, id. Litschauer Lajos és Zsigmondy Vilmos emlékére a szobrok állítását helyesli, és a gyűjtés megindítását javasolni fogja a választmánynak. 1914. január 6-án Markup Béla szobrászművész várkert-rakparti műtermében az OMBKE által kiküldött bizottság a neves személyek szobrainak mintáit kifogástalannak ítélte. Andreics János, a szoborbizottság elnöke, hozzájárult a szobrok elkészíttetéséhez. A szobrok bronzba öntését a „Jungfer-féle budapesti ércöntőmű” végezte. Az ünnepélyes átadására és leleplezésére Selmecebányán a Bányászati és Erdészeti Főiskola aulájában 1914. május 17-én került sor. Zsigmondy Vilmos szobrát Bene Géza főfelügyelő avatta fel.

A „Bánya” című folyóirat „Négy szobor” című cikkében emlékezett meg a szobrok avatásáról, melyben a következőket írták Zsigmondy Vilmosról: „Zsigmondy bányásztechnikai munkái ma is elismerésre készítetnek bennünket. Az a szakértelem és energia, mellyel mélyfúrásait véghez vitte, mindnyájunk csodálatát megérdemli még napjainkban is.” Az első világháborút követően bekövetkezett nemzeti tragédia elszakította az országtól Selmecebányát is. Az OMBKE Sopronban tartotta közgyűlését, ahol az elnök Zorkóczy Sámuel számolt be a szobrok sorsáról. Az alkotások sértetlenül megmaradtak, mert azokat 1925-ben a főiskola épületéből áthelyezték a selmecebányai Szentháromság téren lévő, úgynevezett bányatörvénytörvényes épületbe, ahol egy bányászati múzeumot alakítottak ki. Azt is hozzátette Zorkóczy, ha az egyesület igazolni tudja, hogy nem az állam készítette a szobrokat, hanem az OMBKE tagok adták össze a pénzt, akkor visszaadják azokat. Sikeres tárgyalások után 1927 márciusában a prágai közoktatásügyi minisztérium hozzájárult a szobrok kiadatásához. Egyesületi felkérésre a Rimamurányi Vasmű igazgatósága megszervezte a szobrok Selmecebányáról Sopronba való szállítását.

Azokat a főiskola előtti parkban helyezték el. Zsigmondy Vilmos és Péch Antal szobrai 1959 nyarán átkerültek Miskolcra, a Nehézipari Műszaki Egyetemre, ahol 1965-től az aulába, majd 1986-tól az egyetemi könyvtárban kialakított, Selmeci Műemlékkönyvtár ajtaja elé kerültek.

A Markup-féle szoborról másolat készült az OMBKE részére. Az erről készült bronzmásolatot 1988. szeptember 20-án avatták fel Dorogon, a Zsigmondy Vilmosról 1986-ban elnevezett városrészben.

A Magyar Állami Földtani Intézetben (MÁFI) lévő Zsigmondy Vilmos szobornak sem keletkezési évét, sem pedig a készítő szobrász nevét nem sikerült kideríteni. Feltehető, hogy az 1920-as évek végén vagy az 1930-as évek elején készülhetett a M. Kir. Földtani Intézet megrendelésére.

Jelenleg az intézet folyosóján található. A szoborról a Vízkutató és Fűró Vállalat (VIKUV) készített gipszmásolatot az 1968-ban felavatott „Zsigmond Vilmos Emlékszoba”,

valamint magának a vállalatnak és a lajosmizsei üzemvezetőség részére. Ezek a másolatok 1989-ben átkerültek a Magyar Olajipari Múzeumba (MOIM), ahol az egyiket a Zsigmondy Vilmos és Zsigmondy Béla munkásságát bemutató állandó kiállításban,

a másikat a MOIM irodaépületében kialakított Zsigmondy Vilmos Emlékszobában helyeztek el.

A MOIM egy példányt a Dorogi Gimnáziumnak adományozott a „Zsigmond Vilmos” név felvételekor.

Ugyancsak a MÁFI tulajdonában lévő szoborról készült másolat található Nagykanizsán, a korábbi nevén Zsigmondy Vilmos Kőolajbányászati és Mélyfűróipari Szakközépiskolában,

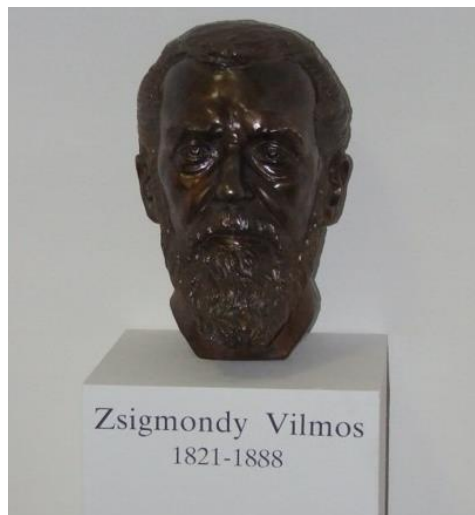
valamint Sopronban a Központi Bányászati Múzeumban.

Szobor található Harkányban is, melyet Veszprémi Imre készített. A szobrot a művész úgy készítette el, hogy egy kőhasáb egyik sarkából faragta ki Zsigmondy portróját. Helyileg a róla elnevezett sétány elején, a reuma kórház előtti parkban látható.

A Baranya Megyei Gyógyfürdő Kórház 2005. október 14-én, az 50. jubileuma alkalmából felvette a Zsigmondy Vilmos nevét. Az új neve „Zsigmondy Vilmos Rehabilitációs és Gyógyfürdőkórház” Majd önerőből felújították és beépítették a „B” épületszárny tetejét. Az ünnepség alkalmával került sor Zsigmondy Vilmos mellszobrának felavatására is 2008. december 5-én, melyet Vanyúr István szobrászművész készített.

Terebessy László szobrász 1974-ben cseresznyefából készítette el Zsigmondy Vilmos mintegy 110 cm magas szobrát, mely a Zsigmondy Vilmos Gyűjteményben volt a VIKUV Visegrád-Lepence-i telephelyén, innen időközben a művész elvitte.

Felhasznált irodalom:

Csath Béla, Simon István: A „Fúrász” Zsigmondy Vilmos élete és műve.